

Pozitia Asociatiei Romane de Analiza Tranzactionala (ARAT) fata de
Proiectul de lege B113/2019 privind exercitarea profesiei de psiholog, reorganizare si functionarea Colegiului Psihologilor din Romania

Asociatia Romana de Analiza Tranzactionala (ARAT) doreste sa-si faca cunoscut punctul de vedere privind proiectul de lege B113/2019 privind exercitarea profesiei de psiholog, reorganizare si functionarea Colegiului Psihologilor din Romania.

ARAT este o asociatie profesionala a persoanelor care sunt interesate de promovarea si practicarea metodei analizei tranzactionale in Romania, prin activitati de formare in analiza tranzactionala, organizarea de seminarii, conferinte, scoli tematice, cercetare stiintifica, publicarea literaturii de specialitate etc. ARAT a fost infiintata in anul 2000 si este membra a European Association for Transactional Analysis (EATA), organizatie care stabileste standardele si normele de formare, certificare si practica in analiza tranzactionala din Europa si la nivel international.

O mare parte din membrii asociatiei sunt psihologi, dar si medici, asistenti sociali, sociologi, absolventi de teologie, filosofie, precum si alte forme de studii superioare. Aplicarea metodei analizei tranzactionale in domenii variate, precum psihoterapia, consiliere, domeniul organizatiilor si cel al educatiei, face posibila diversitatea profesionala a membrilor asociatiei. Majoritatea membrilor psihologi ai ARAT au trecut sau sunt in proces de a trece prin diverse etape de recunoastere a dreptului de practica in psihologie, asa cum este reglementat de Legea 213/2004 si normele si hotararile adoptate de CPR.

In urma analizei atente a proiectului de lege de modificare a Legii 213 din 2004, redactat de CPR si depus spre dezbateri in Parlamentul Romaniei dorim sa va aducem la cunostinta urmatoarele:

ARAT solicita retragerea proiectului de lege de pe agenda dezbaterilor parlamentare si intoarcerea acestuia spre dezbateri in comunitatea psihologilor si practicantilor in domenii legate de psihologie din Romania.

Aceasta pozitie este sustinuta cu urmatoarele argumente:

- Nevoia unei dezbateri reale si democratice in randul comunitatii psihologilor din Romania:

Consideram ca persoanele de la conducerea CPR au actionat pripit propunand acest proiect de lege fara o consultare ampla in randul membrilor CPR. Atat in expunerea de motive pentru promovarea acestei legi, cat si in comunicatele conducerii CPR se mentioneaza constant nevoia de actualizare a Legii 213/2004 cu realitatile curente ale exercitarii profesiei de psiholog si adaptarea la schimbarile survenite in cei 15 ani de existenta a legii initiale. Suntem de acord ca legea curenta necesita modificari. Nu suntem de acord cu modul in care a fost gestionat acest proces. Evaluarea nevoilor de schimbare au fost reduse la nevoile, experientele si opiniile celor care au facut parte, sau si-au dorit sa faca parte, din structurile CPR sau din facultatile de psihologie. Lipseste procesul de consultare a celor care practica aceasta profesie, dupa standardele legii actuale, si care nu au fost implicati in structurile CPR si/sau in facultatile de psihologie. Cu alte cuvinte, lipseste analiza experientelor, nevoilor si opiniilor majoritatii psihologilor, cei care au pus in practica normele CPR si care au pastrat legatura directa cu beneficiarii serviciilor oferite de psihologi.

Dezbateri parlamentare nu poate sa se substituie unui proces de consultare si dezbateri intre membrii CPR (care ar fi o dezbateri intre egali), intrucat este limitata exclusiv la dezbateri intre membrii Parlamentului Romaniei. Este descurajant, frustrant si umilitor pentru membrii asociatiei

noastre sa fie nevoiti sa invete in termen atat de scurt notiuni juridice (pentru a propune amendamente de modificare a legii) si sa desfasoare activitati de lobby pe langa parlamentarii romani pentru a castiga atentia si votul lor, pentru a gestiona o situatie pe care o vedem mai degraba solutionabila printr-un dialog constant intre colegii de breasla.

In consecinta solicitam CPR sa demareze acest proces, dupa retragerea legii din parlament, prin identificarea nevoilor/problemelor/opiniilor psihologilor cu ajutorul filialelor teritoriale ale CPR, organizarea unui grup de lucru care sa analizeze datele colectate, organizarea de dezbateri cu actorii importanti in procesul de formare profesionala (inclusiv asociatiile profesionale care desfasoara activitati de formare in diverse domenii de practica pentru psihologi).

- Claritatea organizarii administrative a CPR

Desi si-a propus o reorganizare mai clara, mai simpla si mai democratica a structurilor de conducere ale CPR, acest lucru nu s-a intamplat in fapt. Actuala structura lasa inca loc la nelamuriri si ingrijorarea noastra este ca poate crea contexte de aplicare abuziva a puterii decizionale. Mentionam in acest sens:

- Care este rolul reprezentantilor facultatilor de psihologie in Consiliul National si al secretarilor de stat din Ministerul Sanatatii, Ministerul Educatiei Nationale, Ministerul Muncii si Ministerul Transporturilor? In alte articole ale proiectului de lege se vorbeste despre consultarea constanta cu autoritatile publice, astfel incat nu se mai justifica prezenta lor, chiar si fara drept de vot, in Consiliul National. Daca membrii Consiliului National considera ca au nevoie sa se consulte cu acestia, pot solicita o cooperare intr-o comisie separata, cu rol consultativ si atributii mai specifice. De exemplu in categoria comisiilor care functioneaza pe langa Consiliul National.
- Ce inseamna sintagma „facultati de psihologie eligibile”?
- Nu este clara structura comisiilor mentionate in art 76, 77 si 78. Care este diferenta, daca exista, intre comisia de metodologie de la art 76 (1) litera (a) si Comisia de metodologie de la art 77 (1), respectiv art 80?
- Nu este clar cum sunt alesi membrii comisiilor de lucru din cadrul Consiliului National. Alin (3) al art 77 se refera doar la comisiile de pe langa Consiliul National sau si la comisiile de lucru? Sunt comisiile de lucru din cadrul Consiliului National formate din membrii Consiliului National?
- Presedintele CPR este ales de Consiliul National. El ar putea fi ales, in cadrul alegerilor pentru Consiliul National, de catre psihologi, in cadrul voturilor din filiale. Daca tot urmarim paralela cu sistemul de organizare a puterilor in stat din Romania (mentionarea legaturii dintre Parlament si Guvern, in argumentatia oferita de CPR), atunci am putea introduce si paralela cu Presedintia, institutie aleasa in Romania, prin votul tuturor persoanelor cu drept de vot, nu prin votul Parlamentului.

- In lumina aceleiasi paralele, lipseste principiul separarii puterilor in stat, astfel incat Biroul Executiv are roluri asimilate atat executivului, cat si justitiei. In principiu, in structura actuala, cei care decid normele, le si executa si le si judeca. Biroul Executiv poate functiona doar in 3 oameni, care au puterea de a retrage dreptul de practica al unei persoane!
- Legea este excesiv de centralizata, cu atributii minime ale Filialelor teritoriale, care ar putea prelua atributii in alcatuirea de programe interdisciplinare cu alti factori locali de decizie: spitale, universitati , politie etc.
- Desi preocupat de posibilele conflicte de interese si abuzuri determinate de acestea (sesizam mentionare in argumentatie a sintagmei „supervizare informala”, a carei definitie nu o cunoastem), acesta (conflictul de interese) nu este mentionat si reglementat in actualul proiect de lege.

- Democratizare si debirocratizarea CPR

Cu ingrijorare si revolta sesizam tendinta creatorilor acestui proiect de lege de a promova o atitudine autoritara, suspicioasa si de desconsiderare fata de persoanele care practica sau doresc sa practice profesia de psiholog. Principiile generoase pe care se bazeaza profesia de psiholog, afirmate in primele articole ale proiectului de lege, nu se regasesc in designul constructiei institutionale a CPR si in modul in care a fost gandita practicarea acestei meserii.

Mentionam de exemplu:

- lipsa din cadrul proiectului de lege a clarificarilor legate de furnizorii de formare continua/complementara;
- obligativitatea dovedirii starii de sanatate cu un certificat medico-legal la fiecare 5 ani; Legislatia deja existenta legata de medicina muncii si evaluarea capacitatii de munca a persoanelor este suficienta pentru a garanta sigurantei beneficiarilor si a unor servicii de calitate. Introducerea acestei obligativitati este excesiva si sugereaza neincrederea CPR in capacitatea persoanelor care exercita aceasta profesie, precum si in supervizorii, sefii si colegii lor de a lua in considerare limitele legate de sanatate in lucrul cu beneficiarii.
- puterea excesiva a membrilor Biroului Executiv al CPR (care poate functiona si in 3 persoane!) in conditiile in care pot retrage dreptul de practica al unei persoane;
- informarea CPR in legatura cu schimbarea locului de munca a psihologului;
- au fost exclusi absolventii de sociologie dintre persoanele care pot exercita profesia de psihoterapeut;
- CPR se autointituleaza autoritate care recunoaste nivelul de cunoastere al limbii romane;

- introducerea de examene la CPR de promovare între trepte, deși evaluările pentru obținerea competențelor necesare se face deja de către formatorii/supervizorii autorizați, după standardele profesionale, avizate de CPR, ale fiecărei metode de psihoterapie sau domeniu;
 - aplicarea parafei pe toate documentele eliberate de psiholog;
 - avizarea de către CPR a denumirii societăților profesionale;
 - desemnarea reprezentanților facultăților de psihologie în diverse organisme ale CPR (dacă sunt psihologi, ar trebui să fie deja membri în CPR, nu este nevoie de un statut special);
 - verificarea de către Consiliul filialelor a sediilor formelor de exercitare a profesiei de psiholog;
 - președintele CPR și membrii Biroului Executiv sunt aleși de Consiliul National și nu de membrii CPR;
 - nu sunt prevăzute în lege modalitățile de cooperare și comunicare dintre forurile de conducere ale CPR și membrii cotizanți ai CPR, precum și condițiile de revocare a membrilor Biroului Executiv (în condițiile în care au un mandat de 4 ani și puteri sporite);
 - introducerea societății profesionale cu răspundere limitată, în locul SRL-ului cu domeniul de activitate în sănătate, de exemplu, limitează drepturile psihologilor de a beneficia de facilitățile fiscale acordate de Guvern pentru încurajarea creșterii economice prin scutirea de taxe și impozite sau avantaje economice oferite IMM-urilor.
- Respectarea principiului conform căruia o lege nu poate fi aplicată retroactiv

După cum a fost demonstrat de însăși demersul făcut de CPR pe lângă casele de avocatură, introducerea ca cerință obligatorie a unui masterat în psihologie este o forțare de interpretare a cadrului legislativ invocat în proiectul de lege. Proiectul de lege instituie aplicarea retroactivă a acestei norme pentru cei care au obținut deja dreptul de practică după normele vechii legi sau/si au fost absolvenți ai sistemului de învățământ anterior sistemului Bologna.

- Protejarea dreptului la munca ca psihologi

Există în acest proiect de lege numeroase prevederi care afectează exercitarea dreptului la munca al psihologilor (garantat de Constituția României și legislația muncii):

- restricționarea dreptului la munca al cetățenilor din alte state ale UE care vor să lucreze ca psihologi în România și nu vorbesc limba română (nevoia ca psihologul să vorbească limba română este a angajatorului sau a pacientului/clientului, nu a CPR; un psiholog francez poate lucra,

daca locuieste in Romania, cu alti vorbitori de limba franceza sau orice alta limba care le permite comunicarea, nu are nevoie sa stie limba romana pentru a-si exercita dreptul la munca garantat in spatiul UE);

- restrictionarea dreptului la munca al psihologilor care au suferit condamnari (altele decat cele care pun in pericol siguranta clientilor). Restrictionarea dreptului la munca, intr-un anumit domeniu, ca urmare a unei infractiuni, se face doar pe baza unei hotarari judecatoresti. O persoana care si-a ispasit pedeapsa si-a platit datoria morala – uneori si financiara – fata de societate si nu ar trebui sa fie impiedicata sa se reintegreze in societate, prin exercitarea profesiei pentru care s-a pregatit. Un psiholog poate comite o infractiune cu intentie pentru care exista o hotarare judecatoreasca (o amenda penala sau o condamnare cu suspendare) in situatii care nu sunt legate de exercitarea profesiei de psiholog sau/si care nu aduc atingere drepturilor si sigurantei beneficiarilor de servicii de specialitate. Consideram ca vechiul text al legii (art 20 din Legea 213/2004) era din acest punct de vedere mult mai clar formulat.
- usurinta cu care Biroul Executiv poate ridica dreptul de practica creeaza conditii de abuz de putere. Intrucat retragerea dreptului de practica impiedica persoana respectiva sa munceasca conform pregatirii sale, este necesar ca procedul de retragere sa fie facut de o comisie care sa aiba acest scop specific, dupa niste norme clare si detaliate, cu proceduri care sa-i permita psihologului sa aiba cai de atac ale deciziei de retragere a dreptului de practica si posibilitatea repunerii in drept. Este important sa se urmareasca atat protejarea clientilor/pacientilor, cat si a psihologului, si nu promovarea unei atitudini punitive sau amenintatoare fata de psiholog.

- Garantarea accesibilitatii serviciilor CPR

Lipseste din actualul proiect de lege garantarea specifica a urmaririi asigurarii accesului in domeniul psihologiei, atat al persoanelor, cat si al organizatiilor. Practicile din ultimii ani ai CPR au demonstrat un interes mai mare pentru valorificarea financiara a autoritatii CPR prin instituirea de taxe noi si cresterea valorii acestora. In aceste conditii, dobandirea dreptului de practica, precum si a conditiilor necesare de dezvoltare profesionala (trepte profesionale, credite, acreditari pentru programe de formare, avize etc) risca sa devina prohibitive din ratiuni financiare pentru multe persoane. Costurile generate de CPR se vor reflecta in preturile programelor de formare si al supervizarii, ceea ce va face dificil accesul tinerilor absolventi in domeniul psihologiei si va descuraja inceperea sau continuarea unei cariere in domeniu.

Florentina Bocioc